

Brüsszel, 2025. október 3.
(OR. en)

13392/25

SOC 633
ANTIDISCRIM 89
FREMP 256

FELJEGYZÉS

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	az Állandó Képviselők Bizottsága/a Tanács
Tárgy:	A fogyatékossgal élők jogainak előmozdítása az Unióban: kihívások, eredmények és a jövőt illető irányvonalak – <i>Véleménycsere</i>

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a fenti tárgyra vonatkozó, az EPSCO Tanács 2025. október 17-i ülésén folytatandó véleménycsere előkészítése céljából készült elnökségi vitaindító feljegyzést.

A fogyatékossgal élők jogainak előmozdítása az Unióban: kihívások, eredmények és a jövőt illető irányvonalak

Bevezetés

Az Európai Unió az emberi méltóság, a szabadság, az egyenlőség és az alapvető jogok tiszteletben tartásának értékein alapul. Ma, amikor ezeket értékeket a világ számos részén egyre inkább megkérdőjelezzik és vitatják, az Európai Unió továbbra is a befogadás, az egyenlőség, és az emberi jogok védelmének fáradhatatlan szószólója marad.

A megkülönböztetés tilalmának előmozdítása, valamint az esélyegyenlőség mindenki – többek között a fogyatékossgal élő személyek – számára történő biztosítása nemcsak alapvető értékeink fenntartásának szerves része, hanem az inkluzív növekedés elősegítéséhez és a gazdaságunk hosszú távú versenyképességének és rezilienciájának megerősítéséhez is elengedhetetlen. Egy befogadó társadalom mindenki számára előnyös, valamint hozzájárul egy innovatívabb, összetartóbb és produktívabb Unióhoz. Mindemellett a fogyatékossgal élő személyekben rejlő potenciál teljes körű kiaknázása nemcsak erkölcsi felelősség, hanem társadalmi és gazdasági szükségszerűség is.

Ezen megfontolások fényében továbbra is elengedhetetlen minden szakpolitikai területen előmozdítani a fogyatékossgal élő személyek jogait, valamint biztosítani az uniós kötelezettségvállalások hatékony végrehajtását.

Háttér

A **fogyatékossgal élő személyek jogainak érvényre juttatásáról szóló stratégia (2021–2030)**, átfogó szakpolitikai keretet biztosít a fogyatékossgal élő személyek jogainak előmozdításához. A 2021-ben elfogadott stratégia elősegíti a **fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény (UNCRPD)** teljes körű végrehajtását. Ezen egyezménynek az EU és valamennyi tagállam részes fele. A stratégia tükrözi a **szociális jogok európai pillérében** meghatározott alapelveket, különösen a 3. elvet (esélyegyenlőség), valamint a 17. elvet (a fogyatékossgal élő személyek társadalmi befogadása).

A stratégia keretében több kiemelt kezdeményezés indult el uniós szinten, többek között:

- az **európai fogyatékosági kártyáról szóló irányelv**, amelynek célja a fogyatékossgal élő személyek szabad mozgásának elősegítése azáltal, hogy egyenlő hozzáférést biztosít a fogyatékossgal élő személyeknek nyújtott különleges feltételekhez és kedvezményes elbánáshoz az egész EU-ban,
- a **fogyatékossgügyi platform**, amely fórumot biztosít a tagállamok, a civil társadalom és az uniós intézmények számára az együttműködéshez és a bevált gyakorlatok cseréjéhez a fogyatékossg témakörében,
- az **AccessibleEU** elnevezésű forrásközpont, amely megkönnyíti az akadálymentességgel kapcsolatos információk és bevált gyakorlatok megosztását az ágazatok között, és
- az **„Iránymutatás a fogyatékossgal élő személyek önálló életviteléről és közösségbe való befogadásáról az uniós finanszírozással összefüggésben”** című közlemény, beleértve a közösségi alapú támogatás és az intézményi kitagolás terén végrehajtandó fejlesztésre vonatkozó ajánlásokat.

Kihívások

Bár ezek az erőfeszítések jelentős előrelépést jelentenek, a fő akadályok továbbra is fennállnak. A fogyatékossgal élő személyek az egész Európai Unióban továbbra is strukturális és széles körű akadályokkal és megkülönböztetéssel szembesülnek az élet különböző területein, például az oktatás, a foglalkoztatás, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés és az önálló életvitel terén. Az elmúlt öt évben több tagállamban is gyarapodott a megkülönböztetéssel kapcsolatos, saját tapasztalatokon alapuló beszámolók száma (Eurobarometer¹). Ezzel párhuzamosan az intézményi környezetben élő fogyatékos személyek száma az elmúlt évtizedben nem csökkent jelentősen, sőt egyes esetekben még növekedett is (Eurofound²), ami azt jelzi, hogy az inkluzív és hozzáférhető, közösségi alapú támogatási rendszerek megvalósításával kapcsolatos akadályok továbbra is fennállnak. Egyes fogyatékossgal élő személyek esetében továbbra is fennállnak jogi akadályok: gyakran korlátozzák e személyek jog- és cselekvőképességét, vagy megfosztják őket attól. Az elért előrelépés ellenére, az információhoz, a termékekhez és a szolgáltatásokhoz való hatékony hozzáférés biztosítása továbbra is kihívást jelent. A jog- és cselekvőképesség korlátozása, valamint a korlátozott hozzáférés akadályozza a fogyatékossgal élő személyek részvételét a demokratikus folyamatokban.

Ezenkívül a fogyatékossgal élő személyek továbbra is jelentősen alulreprezentáltak a munkaerőpiacon: a fogyatékossgal élők körében tapasztalható foglalkoztatási különbség 2024-ben elérte a 24 százalékpontot, ugyanis a nem fogyatékossgal élő személyek 75%-ával szemben csak a 20–64 éves (korosztály) 51%-a volt foglalkoztatott (szociális eredménytábla). Ezen túlmenően a fogyatékossgal élő személyek továbbra is jelentősen nagyobb kockázatnak vannak kitéve a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés terén, mint a nem fogyatékossgal élő személyek (Eurostat, EU-SILC).

¹ 535. sz. Eurobarométer tematikus felmérés, 2023. április–május, *Discrimination in the European Union* (Megkülönböztetés az Európai Unióban), [Discrimination in the European Union – December 2023 – Eurobarometer survey](#)

² Eurofound (2024), *Paths towards independent living and social inclusion in Europe* (Az önálló életvitel és a társadalmi befogadás felé vezető utak Európában), az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg.

A gyakorlatban továbbra is fennálló kihívások mellett a megkülönböztetést tiltó uniós jogszabályok is változatlanul hiányosak, többek között a fogyatékoság alapján történő megkülönböztetés tekintetében. Az egyhangúsági követelmény teljesítése továbbra is akadályozza a 2008-ban előterjesztett, **egyenlő bánásmódról szóló horizontális irányelvre irányuló javaslatról** folytatott tárgyalásokat.

A véleménycsere célja

Ezek a kihívások rávilágítanak arra, hogy uniós és nemzeti szinten is meg kell erősíteni a szakpolitikai végrehajtást és a reformokat, valamint hogy politikai szinten folyamatos párbeszédet kell folytatni. Ez jelenleg különösen fontos, mivel 2025-ben félidőhöz érkezett a stratégia végrehajtása. A pillanat tehát megfelelő az elért eredmények értékelésére és az intézkedések felgyorsítására.

Ezért felkérjük a minisztereket, hogy tekintsék át a fogyatékosággal élő személyek jogainak érvényre juttatásáról szóló stratégia (2021–2030) első felében (2021–2025) elért eredményeket, azonosítsák az előrelépéseket és fennmaradó akadályokat, valamint vitassák meg a fogyatékosággal élő személyek jogainak előmozdítására irányuló lehetséges intézkedéseket. Ezek az információk alapul szolgálhatnak majd a stratégia végrehajtásának második feléhez, ezzel támogatva az e fontos politikai szakterületen folytatott munka előmozdítását célzó erőfeszítéseket mind uniós, mind nemzeti szinten.

A fentiek alapján felkérjük a minisztereket, hogy válaszoljanak a következő kérdésekre:

- 1. Véleménye szerint melyek a legfontosabb intézkedések és szakpolitikai eszközök a fogyatékosággal élő személyek jogainak további előmozdítására? Mely területeken állnak fenn továbbra is a legsürgetőbb kihívások?*
- 2. Milyen fő prioritásoknak kellene vezérelniük a fogyatékosággal élő személyek jogainak érvényre juttatásáról szóló stratégia (2025–2030) időszakának második felét? Hogyan tudná a stratégia hatékonyabban támogatni a nemzetközi reformokat, valamint a fogyatékosággal kapcsolatos jogszabályok és szakpolitikák végrehajtását?*